Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (tretia komora)

z 19. septembra 2019*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Justičná spolupráca v trestných veciach – Články 6 a 47, ako aj článok 51 ods. 1 Charty základných práv Európskej únie – Smernica 2012/13/EÚ – Článok 8 ods. 2 – Smernica 2013/48/EÚ – Článok 12 – Smernica (EÚ) 2016/343 – Článok 3 – Vnútroštátna právna úprava, ktorá na účely liečby a bezpečnosti umožňuje psychiatrické ochranné liečenie osôb, ktoré v stave nepríčetnosti spáchali činy nebezpečné pre spoločnosť – Právo na informácie o právach – Právo na prístup k obhajcovi – Právo na účinný prostriedok nápravy – Prezumpcia neviny – Zraniteľná osoba“

Vo veci C-467/18,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Rajonen săd Lukovit (Obvodný súd Lukovit, Bulharsko) zo 17. júla 2018 a doručený Súdnemu dvoru 17. júla 2018, ktorý súvisí s konaním:

EP,

za účasti:

Rajonna prokuratura Lom,

KM,

HO,

SÚDNY DVOR (tretia komora),

v zložení: predsedníčka tretej komory A. Prechal, sudcovia F. Biltgen, J. Malenovský, C. G. Fernlund (spravodajca) a L. S. Rossi,

generálny advokát: M. Campos Sánchez-Bordona,

tajomník: A. Calot Escobar,

so zreteľom na písomnú časť konania,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

– EP, v zastúpení: M. Ekimdžiev, K. Bončeva a T. Ekimdžieva, advokati,

– česká vláda, v zastúpení: M. Smolek, J. Vláčil a A. Kasalická, splnomocnení zástupcovia,

* Jazyk konania: bulharčina.

– holandská vláda, v zastúpení: M. K. Bulterman a P. Huurnink, splnomocnené zástupkyne,

– Európska komisia, v zastúpení: R. Troosters a Y. G. Marinova, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 10. júla 2019,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 8 ods. 2 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2012/13/EÚ z 22. mája 2012 o práve na informácie v trestnom konaní (Ú. v. EÚ L 142, 2012, s. 1), článku 12 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2013/48/EÚ z 22. októbra 2013 o práve na prístup k obhajcovi v trestnom konaní a v konaní o európskom zatykači a o práve na informovanie tretej osoby po pozbavení osobnej slobody a na komunikáciu s tretími osobami a s konzulárnymi úradmi po pozbavení osobnej slobody (Ú. v. EÚ L 294, 2013, s. 1), článku 3 smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/343 z 9. marca 2016 o posilnení určitých aspektov prezumpcie neviny a práva byť prítomný na konaní pred súdom v trestnom konaní (Ú. v. EÚ L 65, 2016, s. 1), ako aj článku 6, článku 21 ods. 1 a článku 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“).

2 Tento návrh bol podaný v rámci súdneho konania týkajúceho sa nariadenia psychiatrického ochranného liečenia EP.

Právny rámec

EDĽP

3 Európsky dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd, podpísaný v Ríme 4. novembra 1950 (ďalej len „EDĽP“), vo svojom článku 5, nazvanom „Právo na slobodu a bezpečnosť“, stanovuje:

„1. Každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem nasledujúcich prípadov, pokiaľ sa tak stane v súlade s konaním ustanoveným zákonom:

…

e) zákonné pozbavenie slobody osôb, aby sa zabránilo šíreniu nákazlivej choroby, alebo duševne chorých osôb, alkoholikov, narkomanov alebo tulákov;

…

4. Každý, kto je zatknutý alebo inak pozbavený slobody, má právo podať návrh na začatie konania, v ktorom súd urýchlene rozhodne o zákonnosti pozbavenia jeho slobody a nariadi prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

…“

Právo Únie

Smernica 2012/13

4 Odôvodnenia 19, 22 a 26 smernice 2012/13 znejú takto:

„(19) Príslušné orgány by mali podozrivú alebo obvinenú osobu bez meškania buď ústne, alebo písomne informovať o právach ustanovených vo vnútroštátnom práve, ktoré sú nevyhnutné na zaručenie spravodlivého konania, ako sa ustanovuje v tejto smernici. Aby sa umožnilo praktické a efektívne vykonávanie uvedených práv, tieto informácie by sa mali poskytnúť včas v priebehu konania a najneskôr pred prvým úradným výsluchom podozrivej alebo obvinenej osoby policajným orgánom alebo iným príslušným orgánom.

…

(22) Ak sú podozrivé alebo obvinené osoby zatknuté alebo zadržané, mali by sa informácie o uplatniteľných procesných právach poskytnúť prostredníctvom písomného poučenia o právach napísaného ľahko zrozumiteľným jazykom, aby sa týmto osobám uľahčilo pochopenie ich práv. Toto písomné poučenie o právach by sa malo poskytnúť každej zatknutej alebo zadržanej osobe bezodkladne po pozbavení osobnej slobody orgánmi na presadzovanie práva v súvislosti s trestným konaním. …

…

(26) Pri poskytovaní informácií podozrivým alebo obvineným osobám podľa tejto smernice by príslušné orgány mali venovať osobitnú pozornosť osobám, ktoré nerozumejú obsahu alebo významu týchto informácií napríklad vzhľadom na svoj nízky vek alebo psychický či fyzický stav.“

5 Článok 2 ods. 1 tejto smernice vymedzuje pôsobnosť tejto smernice takto:

„Táto smernica sa vzťahuje na akékoľvek osoby od chvíle, keď sa od príslušných orgánov členského štátu dozvedia, že sú podozrivé alebo obvinené zo spáchania trestného činu, až do ukončenia konania, čo znamená právoplatné rozhodnutie o otázke, či podozrivá alebo obvinená osoba spáchala trestný čin, vrátane prípadného vynesenia rozsudku a rozhodnutia o opravnom prostriedku.“

6 Článok 3 uvedenej smernice s názvom „Právo na informácie o právach“ stanovuje:

„1. Členské štáty zabezpečia, aby sa podozrivým alebo obvineným osobám poskytli bezodkladne informácie aspoň o uvedených procesných právach uplatniteľných podľa vnútroštátneho práva s cieľom umožniť ich účinné uplatňovanie:

a) právo na prístup k advokátovi;

b) nárok na bezplatné právne poradenstvo a podmienky poskytnutia takéhoto poradenstva;

c) právo na informácie o obvinení v súlade s článkom 6;

d) právo na tlmočenie a preklad;

e) právo nevypovedať.

2. Členské štáty zabezpečia, aby sa informácie poskytnuté podľa odseku 1 podali v jednoduchej a prístupnej forme, ústne alebo písomne, pričom sa prihliada na akékoľvek konkrétne potreby podozrivých zraniteľných osôb alebo obvinených zraniteľných osôb.“

7 Článok 6 tejto istej smernice, nazvaný „Právo na informácie o obvinení“, vo svojich odsekoch 1 a 3 stanovuje:

„1. Členské štáty zabezpečia, aby podozrivým alebo obvineným osobám boli poskytnuté informácie o trestnom čine, zo spáchania ktorého sú podozrivé alebo obvinené. Tieto informácie sa poskytnú bezodkladne v takom rozsahu, aký je potrebný na zaručenie spravodlivého konania a účinné uplatnenie práva na obhajobu.

…

3. Členské štáty zabezpečia, aby sa najneskôr pri podaní obžaloby súdu poskytli podrobné informácie o obvinení vrátane povahy a právnej kvalifikácie predmetného trestného činu, ako aj povahy predpokladanej účasti obvinenej osoby na spáchaní tohto činu.“

8 Článok 8 smernice 2012/13, nazvaný „Overenie a opravné prostriedky“, vo svojom odseku 2 stanovuje:

„Členské štáty zabezpečia, aby podozrivé alebo obvinené osoby alebo ich advokáti mali právo namietať v súlade s postupmi ustanovenými vo vnútroštátnom práve voči neposkytnutiu informácií alebo voči odmietnutiu poskytnúť tieto informácie príslušnými orgánmi v súlade s touto smernicou.“

Smernica 2013/48

9 Odôvodnenie 51 smernice 2013/48 stanovuje:

„Povinnosť konať starostlivo voči podozrivým alebo obvineným osobám, ktoré sú potenciálne v oslabenom postavení, je jedným zo základov spravodlivého výkonu spravodlivosti. Prokuratúra, orgány presadzovania práva a justičné orgány by preto mali takýmto osobám uľahčiť účinne vykonávať práva ustanovené v tejto smernici napríklad tým, že vezmú do úvahy každú potenciálnu zraniteľnosť, ktorá má vplyv na ich schopnosť vykonávať právo na prístup k obhajcovi a na informovanie tretej osoby o pozbavení osobnej slobody, a prijmú vhodné opatrenia na zaručenie týchto práv.“

10 Článok 2 ods. 1 tejto smernice znie:

„Táto smernica sa vzťahuje na podozrivé alebo obvinené osoby v trestnom konaní od chvíle, keď boli príslušnými orgánmi členského štátu prostredníctvom úradného oznámenia alebo inak upovedomené, že sú podozrivé alebo obvinené zo spáchania trestného činu, a to bez ohľadu na to, či boli pozbavené osobnej slobody. Uplatňuje sa do ukončenia konania, čo znamená právoplatné rozhodnutie o tom, či podozrivá alebo obvinená osoba spáchala trestný čin, a to vrátane uloženia trestu a rozhodnutia o prípadnom opravnom prostriedku.“

11 Článok 12 uvedenej smernice, nazvaný „Opravné prostriedky“, stanovuje:

„1. Členské štáty zabezpečia, aby podozrivé alebo obvinené osoby v trestnom konaní, ako aj vyžiadané osoby v konaní o európskom zatykači mali podľa vnútroštátneho práva účinné opravné prostriedky v prípadoch porušenia práv vyplývajúcich z tejto smernice.

2. Bez toho, aby boli dotknuté vnútroštátne normy a systémy vzťahujúce sa na prípustnosť dôkazov, členské štáty zabezpečia, aby sa v trestnom konaní pri posudzovaní vyjadrení podozrivých alebo obvinených osôb alebo dôkazných prostriedkov získaných v rozpore s ich právom na obhajcu alebo v prípadoch, keď bola v súlade s článkom 3 ods. 6 povolená výnimka z tohto práva, zohľadnilo právo na obhajobu a právo na spravodlivé súdne konanie.“

12 Článok 13 tej istej smernice s názvom „Zraniteľné osoby“ stanovuje:

„Členské štáty zabezpečia, že pri uplatňovaní tejto smernice sa zohľadnia osobitné potreby zraniteľných podozrivých a zraniteľných obvinených osôb.“

Smernica 2016/343

13 Článok 2 smernice 2016/343, nazvaný „Rozsah pôsobnosti“, stanovuje:

„Táto smernica sa vzťahuje na fyzické osoby, ktoré sú podozrivými alebo obvinenými osobami v trestnom konaní. Uplatňuje sa vo všetkých štádiách trestného konania, a to od momentu, keď je osoba podozrivá alebo obvinená zo spáchania trestného činu alebo údajného trestného činu, až po nadobudnutie právoplatnosti konečného rozhodnutia o tom, či táto osoba predmetný trestný čin spáchala.“

14 Podľa článku 3 tejto smernice, nazvaného „Prezumpcia neviny“:

„Členské štáty zabezpečia, aby sa podozrivé a obvinené osoby považovali za nevinné, kým sa zákonným spôsobom nepreukáže ich vina.“

15 Článok 6 uvedenej smernice stanovuje:

„1. Členské štáty zabezpečia, aby dôkazné bremeno pri zisťovaní viny podozrivých a obvinených osôb spočívalo na prokuratúre. Tým nie je dotknutá povinnosť sudcu ani príslušného súdu hľadať usvedčujúce aj oslobodzujúce dôkazy ani právo obhajoby predkladať dôkazy v súlade s platným vnútroštátnym právom.

2. Členské štáty zabezpečia, aby sa v prípade akýchkoľvek pochybností o vine rozhodlo v prospech podozrivej alebo obvinenej osoby, a to aj vtedy, keď súd posudzuje otázku, či by daná osoba mala byť oslobodená.“

16 Podľa článku 14 ods. 1 tejto istej smernice je lehota na prebratie tejto smernice stanovená na 1. apríla 2018 a podľa jej článku 15 nadobudla účinnosť 31. marca 2016.

Bulharské právo

17 Nakazatelno procesualen kodex (Trestný poriadok) v znení účinnom v čase skutkových okolností veci samej stanovuje vo svojom § 427 a nasl. osobitné konanie umožňujúce súdu na návrh prokurátora nariadiť osobe, ktorá v stave nepríčetnosti spáchala čin nebezpečný pre spoločnosť, ochranné liečenie.

18 § 427 Trestného poriadku stanovuje:

„1. Okresný prokurátor navrhne nariadenie ochranného liečenia,…

2. Pred podaním návrhu prokurátor nariadi vypracovanie znaleckého posudku a uloží orgánu poverenému vyšetrovaním objasniť konanie dotknutej osoby predtým a potom, ako čin spáchala, a posúdiť, či táto osoba predstavuje nebezpečenstvo pre spoločnosť.“

19 Z postupu opísaného v § 428 až § 491 Trestného poriadku vyplýva, že návrh prokurátora prejedná okresný súd, v obvode ktorého sa nachádza bydlisko dotknutej osoby, pričom tento súd rozhoduje v zložení samosudcu po vykonaní pojednávania uznesením, proti ktorému možno podať odvolanie.

20 Navyše § 155 a nasl. Zakon za zdraveto (zákon o ochrane zdravia) zavádza osobitné konanie, ktoré umožňuje, aby súd nariadil nútenú hospitalizáciu osoby s duševnou poruchou, ktorá ohrozuje svoje zdravie alebo zdravie tretích osôb.

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

21 Dňa 26. augusta 2015 sa policajti po nájdení tela bez známok života na ulici mesta Medkovec (Bulharsko) dostavili do bydliska EP, syna poškodenej. EP sa priznal, že zabil svoju matku. Policajti, po informáciách od svedkov, že EP trpel duševnou poruchou, odviedli EP na pohotovosť psychiatrickej liečebne.

22 Rozhodnutím z 12. septembra 2015 Rajonen săd Lom (Okresný súd Lom, Bulharsko) nariadil umiestnenie EP do psychiatrickej liečebne na obdobie šiestich mesiacov. Toto rozhodnutie vydané na základe zákona o ochrane zdravia bolo bez prerušenia obnovované až do dátumu rozhodnutia vnútroštátneho súdu.

23 V znaleckom posudku z odboru psychiatrie, ktorého vypracovaním boli poverení dvaja nemocniční psychiatri, sa dospelo k záveru, že EP trpí paranoidnou schizofréniou.

24 Uznesením zo 7. júla 2016 prokurátor v Montane (Bulharsko) zastavil trestné konanie z dôvodu, že EP trpel duševnou chorobou. Keďže sa prokurátor domnieval, že EP nebol spôsobilý zúčastniť sa konania, nedoručil mu toto uznesenie.

25 Dňa 29. decembra 2017 Apelativna prokuratura Sofija (Prokuratúra Sofia, Bulharsko) nariadila opätovné začatie trestného konania a mala v úmysle pokračovať v ochrannom liečení EP na základe zákona o ochrane zdravia.

26 Dňa 1. marca 2018 bolo trestné konanie vedené proti EP zastavené uznesením. Prokurátor dospel k záveru, že bolo potrebné nariadiť ochranné liečenie z dôvodu, že EP sa dopustil úmyselného trestného činu v stave nepríčetnosti, takže jeho trestná zodpovednosť bola vylúčená. Toto uznesenie bolo doručené dcére poškodenej. Keďže v stanovej lehote nebol podaný žiadny opravný prostriedok, toto uznesenie nadobudlo právoplatnosť 10. marca 2018.

27 Rajonna prokuratura Lom (Prokuratúra Lom, Bulharsko) podala na Rajonen săd Lukovit (Okresný súd Lukovit, Bulharsko) návrh na psychiatrické ochranné liečenie EP na základe § 427 a nasl. Trestného poriadku.

28 Tento súd má pochybnosti o súlade vnútroštátnych ustanovení upravujúcich nútenú hospitalizáciu osôb trpiacich duševnými chorobami s právami zaručenými v smerniciach 2012/13, 2013/48 a 2016/343, ako aj v Charte. Tieto pochybnosti sa týkajú predovšetkým § 427 a nasl. Trestného poriadku a osobitného trestného konania, ktoré tieto ustanovenia zakotvujú, v rámci ktorého možno osobe, ktorá predstavuje nebezpečenstvo pre spoločnosť, uložiť psychiatrické ochranné liečenie. Tieto pochybnosti sa týkajú aj ustanovení zákona o ochrane zdravia, keďže konanie, ktoré upravujú, taktiež umožňuje uložiť osobe nútené ochranné liečenie ako preventívne opatrenie, ak existujú dôvody domnievať sa, že vzhľadom na jej zdravotný stav môže spáchať trestný čin.

29 Vnútroštátny súd totiž uvádza, že EP nebol počas vyšetrovania nikdy vypočutý a že mu nebolo oznámené, že proti nemu bolo začaté trestné konanie. Keďže voči EP nebolo vedené trestné stíhanie, nebol mu zaručený prístup k advokátovi. EP nemohol podať žiadny ochranný prostriedok proti právnym alebo skutkovým zisteniam prokurátora.

30 Vnútroštátny súd sa okrem iného domnieva, že pokiaľ ide o konania o nariadení ochranného liečenia na základe § 427 a nasl. Trestného poriadku, vnútroštátne právo neumožňuje súdu skúmať, či osoba považovaná za páchateľa mohla počas prípravného konania disponovať minimálnymi procesnými zárukami na výkon práva na obhajobu. V prejednávanej veci EP namietal porušenie svojho práva na informácie o obvinení vznesenom voči nemu, práva nevypovedať, ako aj práva na prístup k advokátovi. Vnútroštátny súd sa okrem iného pýta na zlučiteľnosť takejto vnútroštátnej právnej úpravy s článkom 47 a článkom 48 ods. 2 Charty.

31 Vnútroštátny súd sa okrem iného pýta, či konanie vedené voči EP patrí do pôsobnosti smerníc 2012/13, 2013/48 a 2016/343. V prípade kladnej odpovede vnútroštátny súd zastáva názor, že ak by sa Súdny dvor domnieval, že osobitné trestné konanie upravené v §427 a nasl. Trestného poriadku nezaručuje právo na účinný opravný prostriedok, mohol by v takom prípade analogicky uplatniť riadne trestné konanie.

32 Za týchto okolností Rajonen săd Lukovit (Okresný súd Lukovit) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru nasledujúce prejudiciálne otázky:

„1. Patrí predmetné konanie o nariadení ochranného liečenia, ktoré predstavuje druh štátneho donútenia voči osobám, ktoré podľa zistení prokuratúry spáchali čin nebezpečný pre spoločnosť, do pôsobnosti smernice [2012/13] a smernice [2013/48]?

2. Poskytujú bulharské procesné predpisy, ktoré upravujú osobitné konanie o nariadení ochranného liečenia podľa § 427 a nasl. Trestného poriadku a podľa ktorých súd nie je oprávnený vrátiť vec prokuratúre a uložiť jej, aby odstránila podstatné procesné chyby, ku ktorým došlo v rámci predsúdneho konania, ale môže len buď vyhovieť návrhu na nariadenie ochranného liečenia, alebo ho zamietnuť, účinný opravný prostriedok v zmysle článku 12 smernice 2013/48 a článku 8 smernice 2012/13 v spojení s článkom 47 Charty, ktorý dáva dotknutej osobe právo napadnúť pred súdom možné porušenia jej práv, ku ktorým došlo v rámci predsúdneho konania?

3. Uplatňuje sa smernica 2012/13 a smernica 2013/48 na trestnoprávne (predsúdne) konania, ak vnútroštátne právo, konkrétne Trestný poriadok, nepozná právny inštitút ‚podozrivého' a prokuratúra osobu v rámci predsúdneho konania formálne nepovažuje za obvineného, pretože vychádza z toho, že zabitie, ktoré je predmetom vyšetrovania, bolo spáchané osobou v stave nepríčetnosti, a preto zastavila trestné stíhanie bez toho, aby o tom upovedomila danú osobu, a súdu navrhla, aby uvedenej osobe uložil ochranné liečenie?

4. Považuje sa osoba, v súvislosti s ktorou bol podaný návrh na uloženie ochranného liečenia, za ‚podozrivú' v zmysle článku 2 ods. 1 smernice 2012/13 a článku 2 ods. 3 smernice 2013/48, ak pri prvej obhliadke miesta činu a počiatočných vyšetrovacích úkonoch v byte poškodenej a jej syna policajt po tom, ako zistil krvavé stopy na tele syna poškodenej, sa ho spýtal na dôvody zabitia jeho matky a premiestnenie jej mŕtveho tela na ulicu a po zodpovedaní týchto otázok mu nasadil putá? Ak sa na túto otázku odpovie kladne, má sa osoba už v tomto okamihu podľa článku 3 ods. 1 v spojení s článkom 3 ods. 2 smernice 2012/13 poučiť a ako sa majú zohľadniť osobitné potreby osoby podľa odseku 2 pri poučení v takomto prípade, ak bolo policajtovi známe, že osoba trpí duševnou chorobou?

5. Sú vnútroštátne predpisy, o aké ide vo veci samej, ktoré fakticky pripúšťajú pozbavenie osobnej slobody ochranným liečením v podobe umiestnenia v psychiatrickej liečebni v konaní podľa zákona o ochrane zdravia (preventívne ochranné opatrenia, ktoré sú nariadené, ak je dokázané, že osoba

trpí duševnou chorobou a existuje nebezpečenstvo spáchania trestného činu osobou, avšak nie z dôvodu už spáchaného činu) zlučiteľné s článkom 3 smernice 2016/343 o posilnení určitých aspektov prezumpcie neviny a práva byť prítomný na konaní pred súdom v trestnom konaní, ak skutočným dôvodom pre začatie konania je čin, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie voči osobe umiestnenej v zdravotníckom zariadení na účely liečenia, a týmto spôsobom sa obíde právo na spravodlivý proces pri zatknutí, ktorý musí spĺňať predpoklady článku 5 ods. 4 [EDĽP], tzn. konanie, v ktorom je súd oprávnený preskúmať dodržanie procesných pravidiel, a podozrenie odôvodňujúce zatknutie, ako aj zákonnosť cieľa sledovaného týmto opatrením, čo je súd povinný vykonať, ak osoba bola zatknutá podľa postupu upraveného v Trestnom poriadku?

6. Zahŕňa pojem prezumpcia neviny podľa článku 3 smernice 2016/343 aj domnienku, že nepríčetné osoby nespáchali čin, ktorý predstavuje nebezpečenstvo pre spoločnosť a ktorý im je prokuratúrou pripisovaný, pokiaľ nie je podľa procesných pravidiel (v trestnom konaní pri zachovaní práva na obhajobu) preukázaný opak?

7. Zaručujú vnútroštátne predpisy, ktoré stanovujú rôzne oprávnenia súdu rozhodujúceho o prípade v súvislosti s preskúmaním zákonnosti predsúdneho konania z úradnej moci v závislosti od toho, či:
   a) súd preskúma obžalobu prokuratúry, v ktorej sa tvrdí, že určitá duševne zdravá osoba spáchala trestný čin zabitia (§ 249 ods. 1 v spojení s § 249 ods. 4 Trestného poriadku), alebo
   b) súd preskúmava návrh prokuratúry, v ktorom sa tvrdí, že osoba spáchala trestný čin zabitia, ale pre duševnú chorobu páchateľa tento čin nie je trestným činom, a teda prokuratúra sa domáha súdneho nariadenia ochranného liečenia,

   zraniteľným osobám účinný opravný prostriedok, ako je stanovené v článku 13 v spojení s článkom 12 smernice 2013/48 a v článku 8 ods. 2 v spojení s článkom 3 ods. 2 smernice 2012/13, a sú rôzne oprávnenia súdu, ktoré sú závislé od druhu konania – určeného podľa toho, či je osoba označená za páchateľa duševne zdravá, aby bola trestne zodpovedná – zlučiteľné so zásadou nediskriminácie podľa článku 21 ods. 1 Charty?“

Konanie na Súdnom dvore

33 Vnútroštátny súd navrhol, aby sa na túto vec uplatnilo naliehavé prejudiciálne konanie stanovené v článku 23a Štatútu Súdneho dvora Európskej únie.

34 Dňa 10. augusta 2018 Súdny dvor na návrh sudcu spravodajcu a po vypočutí generálneho advokáta rozhodol, že tomuto návrhu nemožno vyhovieť.

O prejudiciálnych otázkach

O prvej, tretej a štvrtej otázke

35 Svojou prvou, treťou a štvrtou otázkou, ktoré treba skúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa majú smernice 2012/13 a 2013/48 vykladať v tom zmysle, že sa uplatňujú na súdne konanie, akým je konanie stanovené vo vnútroštátnej právnej úprave, o akú ide vo veci samej, ktoré na účely liečby a bezpečnosti umožňuje psychiatrické ochranné liečenie osôb, ktoré v stave nepríčetnosti spáchali činy nebezpečné pre spoločnosť, a ak by to tak bolo, od akého okamihu musí byť dotknutá osoba informovaná o právach priznaných na základe smernice 2012/13.

36 Spoločným cieľom oboch smerníc 2012/13 a 2013/48 je vymedziť minimálne pravidlá týkajúce sa určitých práv podozrivých a obvinených osôb v rámci trestných konaní. Smernica 2012/13 sa konkrétne týka práva na informácie o právach a smernica 2013/48 sa týka práva na prístup k obhajcovi a práva na informovanie tretej osoby po pozbavení osobnej slobody a na komunikáciu s tretími osobami a s konzulárnymi úradmi po pozbavení osobnej slobody.

37 Z odôvodnení týchto smerníc okrem iného vyplýva, že tieto smernice na tento účel vychádzajú z práv stanovených najmä v článkoch 6, 47 a 48 Charty a majú za cieľ podporovať tieto práva vo vzťahu k podozrivým alebo obvineným osobám v rámci trestných konaní.

38 Pôsobnosť uvedených smerníc je takmer rovnako vymedzená v článku 2 týchto smerníc. Z týchto ustanovení v podstate vyplýva, že tie isté smernice sa vzťahujú na akékoľvek osoby od chvíle, keď sa od príslušných orgánov členského štátu dozvedia, že sú podozrivé alebo obvinené zo spáchania trestného činu, až do ukončenia konania, čo „znamená právoplatné rozhodnutie o otázke, či podozrivá alebo obvinená osoba spáchala trestný čin, vrátane prípadného vynesenia rozsudku a rozhodnutia o opravnom prostriedku“.

39 Je pravda, že ani smernica 2012/13, ani smernica 2013/48 neobsahujú výslovné ustanovenia, ktoré by uvádzali, že trestné konania, ktoré upravujú, zahŕňajú aj konania, ktoré môžu viesť k opatreniu o uložení psychiatrického ochranného liečenia, ako je opatrenie stanovené v § 427 a nasl. Trestného poriadku.

40 Táto neexistencia výslovných ustanovení však neznamená, že takéto konanie o uložení psychiatrického ochranného liečenia je vylúčené z pôsobnosti týchto smerníc z dôvodu, že nevedie k „uloženiu“ trestu.

41 V tejto súvislosti, ako v podstate uviedol generálny advokát v bodoch 61 a 62 svojich návrhov, znenie článku 2 ods. 1 smernice 2012/13 a obdobné znenie článku 2 ods. 1 smernice 2013/48 naopak umožňujú domnievať sa, že pojem „trestné konanie“ v zmysle týchto smerníc sa vzťahuje aj na konania o uložení psychiatrického ochranného liečenia, ktoré síce nevedie k „uloženiu“ trestu v užšom zmysle, vedie však k opatreniu zahŕňajúcemu pozbavenie osobnej slobody, pod podmienkou, že je toto opatrenie založené nielen na dôvodoch liečby, ale aj na dôvodoch bezpečnosti vo vzťahu k osobám, ktoré sa dopustili skutkov, ktoré vykazujú znaky skutkovej podstaty trestného činu, ale ktorých duševný stav, v čase keď boli skutky trestne postihnuteľné, odôvodňuje uloženie psychiatrického ochranného liečenia týmto osobám namiesto trestnoprávnej sankcie, ako je trest odňatia slobody.

42 Keďže článok 6 Charty týkajúci sa práva na slobodu a bezpečnosť zaručuje práva zodpovedajúce právam zaručeným v článku 5 EDĽP týkajúcom sa toho istého práva, treba v súlade s článkom 52 ods. 3 Charty prisúdiť uvedenému článku 6 rovnaký zmysel a pôsobnosť, akú má článok 5 ESĽP, tak ako bol vyložený v judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva. Treba teda zohľadniť článok 5 ods. 1 EDĽP z hľadiska výkladu článku 6 Charty (pozri v tomto zmysle rozsudok z 12. februára 2019, TC, C-492/18 PPU, EU:C:2019:108, bod 57).

43 Podľa článku 5 ods. 1 písm. e) EDĽP „každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem nasledujúcich prípadov, pokiaľ sa tak stane na základe postupu stanového zákonom:… zákonné pozbavenie slobody… duševne chorých osôb“.

44 Toto ustanovenie bolo vyložené Európskym súdom pre ľudské práva tak, že ukladá členskému štátu pozitívnu povinnosť chrániť osobnú slobodu osôb, ktoré patria do jeho právomoci. V prípade, ak by to tak nebolo, vyplývala by z toho značná právna medzera pri ochrane pred svojvoľným zadržaním, čo by nebolo v súlade s významom, ktorý má osobná sloboda v demokratickej spoločnosti. Štát má teda povinnosť prijať opatrenia poskytujúce účinnú ochranu zraniteľným osobám (rozsudok ESĽP, 17. januára 2012, Stanev v. Bulharsko, č. 36760/06, CE:ECHR:2012:0117JUD003676006, § 120).

45 Z týchto dôvodov sa na opatrenia zahŕňajúce pozbavenie osobnej slobody, akými sú opatrenia spočívajúce v psychiatrickej alebo zdravotnej starostlivosti, o aké ide vo veci samej, vzťahuje článok 5 EDĽP, a v dôsledku toho článok 6 Charty.

46 Z toho vyplýva, že z hľadiska práva na slobodu a osobnú bezpečnosť zaručenú článkom 6 Charty, nemožno smernice 2012/13 a 2013/48 vykladať spôsobom, ktorý by z ich pôsobnosti vylúčil súdne konanie, ktoré umožňuje uloženie psychiatrického ochranného liečenia osobe, ktorá bola na konci predchádzajúceho trestného konania považovaná za páchateľa skutkov, ktoré vykazujú znaky skutkovej podstaty trestného činu.

47 Tento výklad je potvrdený skutočnosťou, že normotvorca Európskej únie v článku 3 ods. 2 smernice 2012/13 dohliadol, aby bola členským štátom uložená povinnosť zabezpečiť, aby sa informácie poskytnuté na základe práva na informácie o právach „podali v jednoduchej a prístupnej forme, ústne alebo písomne, pričom sa prihliada na akékoľvek konkrétne potreby podozrivých zraniteľných osôb alebo obvinených zraniteľných osôb“. Odôvodnenie 26 tejto smernice výslovne uvádza situáciu osôb, ktoré nerozumejú obsahu alebo významu informácií, ktoré im poskytnú príslušné orgány vzhľadom na svoj psychický stav. Duševne choré osoby teda musia byť na účely tohto ustanovenia považované za zraniteľné osoby, keďže u týchto osôb z dôvodu vážnych psychických porúch hrozí, že nerozumejú informáciám, ktoré sú im poskytnuté, pokiaľ ide o ich práva.

48 Rovnako článok 13 smernice 2013/48 ukladá členským štátom, aby pri uplatňovaní tejto smernice zohľadnili „osobitné potreby zraniteľných podozrivých a zraniteľných obvinených osôb“. Aj keď odôvodnenie 51 uvedenej smernice odkazuje na osoby „ktoré sú potenciálne v oslabenom postavení“ a na ich „potenciálnu zraniteľnosť, ktorá má vplyv na ich schopnosť vykonávať právo na prístup k obhajcovi a na informovanie tretej osoby o pozbavení osobnej slobody“, pričom výslovne nespresňuje, že táto zraniteľnosť môže vyplývať z ich psychického stavu, vzhľadom na účel tej istej smernice je však potrebné domnievať sa, že duševne choré osoby patria taktiež do kategórie zraniteľných osôb uvedených v tomto článku 13.

49 Keďže smernica 2012/13 sa uplatňuje na konanie, ktoré je uvedené v § 427 a nasl. Trestného poriadku, vnútroštátny súd sa okrem iného pýta, od ktorého okamihu musí byť podozrivá osoba informovaná o svojich právach v súlade s článkom 3 tejto smernice.

50 Aby bolo informovanie o právach účinné, musí k nemu dôjsť v skorom štádiu konania. Z článku 2 tejto smernice vyplýva, že sa vzťahuje na „akékoľvek osoby od chvíle, keď sa od príslušných orgánov členského štátu dozvedia, že sú podozrivé alebo obvinené zo spáchania trestného činu, až do ukončenia konania“. Článok 3 uvedenej smernice tak stanovuje, že „členské štáty zabezpečia, aby sa podozrivým alebo obvineným osobám poskytli bezodkladne informácie aspoň o uvedených procesných právach… s cieľom umožniť ich účinné uplatňovanie“.

51 Ako pripomína odôvodnenie 19 smernice 2012/13, účelom práva na informácie je zaručiť spravodlivé trestné konanie a účinnosť práva na obhajobu od prvých štádií tohto konania. Ako vyplýva z bodu 24 návrhu smernice Komisie z 20. júla 2010 [COM(2010) 392 final], z ktorého vychádza smernica 2012/13, obdobie, ktoré totiž nasleduje ihneď po pozbavení osobnej slobody, predstavuje najväčšie riziko násilného vymoženia priznania, takže je „potrebné, aby všetky podozrivé alebo obvinené osoby boli rýchlo informované o svojich právach, to znamená bezodkladne po svojom zatknutí a čo najúčinnejším spôsobom“.

52 Odôvodnenie 19 smernice 2012/13 navyše zdôrazňuje, že práva na informácie o právach musia byť uplatnené „najneskôr pred prvým úradným výsluchom podozrivej alebo obvinenej osoby policajným orgánom“. Z odôvodnenia 22 smernice 2012/13 okrem iného vyplýva, že „ak sú podozrivé alebo obvinené osoby zatknuté alebo zadržané, mali by sa informácie o uplatniteľných procesných právach poskytnúť prostredníctvom písomného poučenia o právach napísaného ľahko zrozumiteľným jazykom,

aby sa týmto osobám uľahčilo pochopenie ich práv. Toto písomné poučenie o právach by sa malo poskytnúť každej zatknutej alebo zadržanej osobe bezodkladne po pozbavení osobnej slobody orgánmi na presadzovanie práva v súvislosti s trestným konaním“.

53 Z týchto skutočností vyplýva, že osoby podozrivé zo spáchania trestného činu musia byť informované o svojich právach čo najrýchlejšie od okamihu, keď podozrenia, ktoré voči nim existujú – v inom ako naliehavom prípade – odôvodňujú, že príslušné orgány obmedzujú ich osobnú slobodu prostredníctvom donucovacích opatrení, a to najneskôr pred ich prvým úradným výsluchom políciou.

54 Vzhľadom na tieto skutočnosti treba na prvú, tretiu a štvrtú otázku odpovedať tak, že smernice 2012/13 a 2013/48 sa majú vykladať v tom zmysle, že sa uplatňujú na súdne konanie, akým je konanie stanovené vo vnútroštátnej právnej úprave, o akú ide vo veci samej, ktoré na účely liečby a bezpečnosti umožňuje psychiatrické ochranné liečenie osôb, ktoré v stave nepríčetnosti spáchali činy nebezpečné pre spoločnosť. Smernica 2012/13 sa má vykladať v tom zmysle, že osoby podozrivé zo spáchania trestného činu musia byť informované o svojich právach čo najrýchlejšie od okamihu, keď podozrenia, ktoré voči nim existujú – v inom ako naliehavom prípade – odôvodňujú, aby príslušné orgány obmedzili ich osobnú slobodu prostredníctvom donucovacích opatrení, a to najneskôr pred ich prvým úradným výsluchom políciou.

O druhej a siedmej otázke

55 Svojou druhou a siedmou otázkou, ktoré treba skúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má právo na účinný prostriedok nápravy zaručený článkom 47 Charty, ako aj článkom 8 ods. 2 smernice 2012/13 a článkom 12 smernice 2013/48 vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, o akú ide vo veci samej, ktorá stanovuje konanie, ktoré na účely liečby a bezpečnosti umožňuje psychiatrické ochranné liečenie osôb, ktoré v stave nepríčetnosti spáchali činy nebezpečné pre spoločnosť, z dôvodu, že táto právna úprava neumožňuje príslušnému súdu overiť či boli dodržané procesné práva stanovené v týchto smerniciach v konaniach, ktoré predchádzajú konaniu prebiehajúcemu na tomto súde a ktoré takémuto súdnemu skúmaniu nepodliehajú.

56 Pokiaľ ide v prvom rade o výklad smernice 2012/13, treba uviesť, že článok 8 ods. 2 smernice 2012/13 vyžaduje, aby „podozrivé alebo obvinené osoby alebo ich advokáti mali právo namietať v súlade s postupmi ustanovenými vo vnútroštátnom práve voči neposkytnutiu informácií alebo voči odmietnutiu poskytnúť tieto informácie príslušnými orgánmi v súlade s touto smernicou“.

57 Vzhľadom na význam práva na účinný prostriedok nápravy chránený v článku 47 Charty a na jasné, bezpodmienečné a presné znenie článku 8 ods. 2 smernice 2013/13, toto posledné uvedené ustanovenie bráni akémukoľvek vnútroštátnemu opatreniu, ktoré bráni výkonu účinných opravných prostriedkov v prípade porušenia práv chránených touto smernicou.

58 Ten istý výklad sa uplatní, pokiaľ ide v druhom rade o článok 12 smernice 2013/48, podľa ktorého „podozrivé alebo obvinené osoby v trestnom konaní… mali podľa vnútroštátneho práva účinné opravné prostriedky v prípadoch porušenia práv vyplývajúcich z tejto smernice“.

59 Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora sa povinnosť členských štátov, vyplývajúca zo smernice, dosiahnuť výsledok stanovený touto smernicou, ako aj povinnosť týchto členských štátov podľa článku 4 ods. 3 ZEÚ a článku 288 ZFEÚ prijať všetky potrebné opatrenia všeobecnej alebo osobitnej povahy na zabezpečenie plnenia tejto povinnosti, vzťahuje na všetky orgány členských štátov vrátane súdnych orgánov v rozsahu ich právomocí (rozsudok zo 7. augusta 2018, Smith, C-122/17, EU:C:2018:631, bod 38 a citovaná judikatúra).

60 Na účely výkonu tejto povinnosti zásada konformného výkladu vyžaduje, aby vnútroštátne orgány urobili všetko, čo je v ich právomoci, pričom zohľadnia vnútroštátne právo ako celok a uplatnia výkladové metódy, ktoré toto právo uznáva, s cieľom zaručiť úplnú účinnosť práva Únie a dospieť k riešeniu, ktoré je v súlade s účelom sledovaným týmto právom (pozri v tomto zmysle rozsudky z 5. októbra 2004, Pfeiffer a i., C-397/01 až C-403/01, EU:C:2004:584, bod 117, ako aj z 8. mája 2019, Praxair MRC, C-486/18, EU:C:2019:379, bod 37 a citovanú judikatúru).

61 Táto zásada konformného výkladu vnútroštátneho práva má však určité obmedzenia. Povinnosť vnútroštátneho súdu odvolávať sa na právo Únie pri výklade a uplatňovaní relevantných ustanovení vnútroštátneho práva je tak obmedzená všeobecnými zásadami práva a nemôže slúžiť ako základ pre výklad *contra legem* vnútroštátneho práva (rozsudok zo 7. augusta 2018, Smith, C-122/17, EU:C:2018:631, bod 40 a citovaná judikatúra).

62 Prináleží vnútroštátnemu súdu, aby určil, či môže podať výklad vnútroštátnej právnej úpravy v súlade s právom Únie. V tejto súvislosti stačí konštatovať, že z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že vnútroštátny súd sa domnieva, že napriek neexistencii opravného prostriedku, ktorý by v prípade návrhu na uloženie psychiatrického ochranného liečenia na základe § 427 a nasl. Trestného poriadku umožňoval overiť riadny priebeh trestného konania, ktoré predchádza tomuto návrhu, tento súd by mohol na účely takéhoto overenia a ochrany práv dotknutej osoby analogicky uplatniť riadne trestné konanie.

63 Z uvedeného vyplýva, že článok 47 Charty, ako aj článok 8 ods. 2 smernice 2012/13 a článok 12 smernice 2013/48 sa majú vykladať v tom zmysle, že bránia vnútroštátnej právnej úprave, o akú ide vo veci samej, ktorá stanovuje súdne konanie, ktoré na účely liečby a bezpečnosti umožňuje psychiatrické ochranné liečenie osôb, ktoré v stave nepríčetnosti spáchali činy nebezpečné pre spoločnosť, pokiaľ táto právna úprava neumožňuje príslušnému súdu overiť, či boli dodržané procesné práva stanovené v týchto smerniciach v konaniach, ktoré predchádzali konaniu prebiehajúcemu na tomto súde a ktoré takémuto súdnemu skúmaniu nepodliehali.

O piatej otázke

64 Svojou piatou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa majú ochrana práva na osobnú slobodu a bezpečnosť zakotvená v článku 6 Charty na jednej strane a právo na prezumpciu neviny, ako je stanovené v článku 3 smernice 2016/343, na druhej strane vykladať v tom zmysle, že bránia vnútroštátnej právnej úprave, akou je právna úprava uvedená v § 155 a nasl. zákona o ochrane zdravia, o ktorú ide vo veci samej, ktorá umožňuje psychiatrické ochranné liečenie osoby z dôvodu, že existuje riziko, že vzhľadom na svoj zdravotný stav ohrozuje svoje zdravie alebo zdravie tretích osôb, pokiaľ táto právna úprava neumožňuje súdu rozhodujúcemu o takomto návrhu na uloženie ochranného liečenia overiť, či tejto osobe boli poskytnuté procesné záruky v trestnom konaní, ktoré je voči nej súbežne vedené.

65 Z článkov 1 a 2 smernice 2016/343 vyplýva, že predmet a pôsobnosť tejto smernice sa výlučne vzťahujú na trestné konania.

66 Konanie o uložení psychiatrického ochranného liečenia, ako je v prejednávanej veci konanie upravené v § 155 a nasl. zákona o ochrane zdravia, pritom z dôvodu svojho liečebného účelu, ak je vedené nezávisle od akéhokoľvek trestného konania, a to aj na účely zabránenia ohrozenia zdravia dotyčnej osoby alebo tretích osôb, teda nepatrí medzi trestné konania, ktoré patria do pôsobnosti smernice 2016/343.

67 Navyše žiadna skutočnosť v spise predloženom Súdnemu dvoru neumožňuje domnievať sa, že konanie týkajúce sa núteného psychiatrického ochranného liečenia na účely liečby, ako je konanie stanovené v zákone o ochrane zdravia, predstavuje vykonávanie práva Únie a že v súlade s článkom 51 ods. 1 Charty musí predmetný členský štát pri uplatňovaní takéhoto konania dodržať základné práva zaručené touto Chartou.

68 Na piatu otázku treba teda odpovedať tak, že smernica 2016/343 a článok 51 ods. 1 Charty sa majú vykladať v tom zmysle, že ani táto smernica, ani toto ustanovenie Charty sa neuplatňujú na súdne konanie týkajúce sa psychiatrického ochranného liečenia na účely liečby, ako je v prejednávanej veci konanie upravené v § 155 a nasl. zákona o ochrane zdravia, z dôvodu, že existuje riziko, že dotknutá osoba vzhľadom na svoj zdravotný stav ohrozuje svoje zdravie alebo zdravie tretích osôb.

O šiestej otázke

69 Svojou šiestou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má zásada prezumpcie neviny uvedená v článku 3 smernice 2016/343 vykladať v tom zmysle, že v rámci konania o uložení psychiatrického ochranného liečenia vyžaduje na účely liečby a bezpečnosti osôb, ktoré v stave nepríčetnosti spáchali činy nebezpečné pre spoločnosť, ako je konanie vo veci samej, aby prokuratúra predložila dôkaz, že osoba, ktorej ochranné liečenie sa navrhuje, je páchateľom činov, ktoré predstavujú takéto nebezpečenstvo.

70 Treba uviesť, že podľa svojho článku 15 smernice 2016/343 táto smernica nadobudla účinnosť 31. marca 2016 a že podľa článku 14 ods. 1 tejto smernice lehota na prebratie tejto smernice uplynula 1. apríla 2018. Z časového hľadiska je teda uplatniteľná na konanie prebiehajúce na vnútroštátnom súde.

71 Navyše je síce pravda, že účelom konania, o aké ide vo veci samej, nie je rozhodnúť o vine dotknutej osoby, ale o jej nútenom psychiatrickom ochrannom liečení. Keďže toto opatrenie spojené s pozbavením osobnej slobody nie je odôvodnené výlučne liečebnými účelmi, ale aj dôvodmi bezpečnosti, treba, rovnako ako bolo predtým rozhodnuté v súvislosti so smernicami 2012/13 a 2013/48, pripustiť, že takéto konanie patrí z dôvodu jeho trestnoprávneho účelu do pôsobnosti smernice 2016/343. Smernica 2016/343 sa teda uplatňuje na konanie, akým je konanie stanovené v § 427 a nasl. Trestného poriadku.

72 Článok 3 smernice 2016/343 ukladá členským štátom povinnosť zabezpečiť, „aby sa podozrivé a obvinené osoby považovali za nevinné, kým sa zákonným spôsobom nepreukáže ich vina“. Splnenie tejto povinnosti sa ukladá príslušným orgánom v rámci konania o uložení psychiatrického ochranného liečenia, ako je konanie vo veci samej. V súlade s článkom 6 tejto smernice spočíva dôkazné bremeno pri splnení kritérií stanovených zákonom, aby sa povolilo uložiť osobe psychiatrické ochranné liečenie, na prokuratúre.

73 Pokiaľ bolo v predchádzajúcom trestnom konaní s konečnou platnosťou preukázané, že táto osoba v stave nepríčetnosti spáchala skutky, ktoré vykazujú znaky skutkovej podstaty trestného činu, skutočnosť, že prokuratúra sa odvoláva na tieto prvky na podporu svojho návrhu na uloženie psychiatrického ochranného liečenia, nie je ako taká v rozpore so zásadou prezumpcie neviny stanovenou v článku 3 smernice 2016/343.

74 V situácii, o akú ide vo veci samej, však tieto úvahy nemajú vplyv na preskúmanie súdom, ktorý prejednáva vec, či boli v predchádzajúcich konaniach, ktoré takémuto súdnemu preskúmaniu nepodliehajú, dodržané procesné práva stanovené smernicami 2013/13 a 2013/48, a to v súlade so záverom uvedeným v bode 63 tohto rozsudku.

75 Na šiestu otázku treba teda odpovedať tak, že zásada prezumpcie neviny uvedená v článku 3 smernice 2016/343 sa má vykladať v tom zmysle, že v rámci súdneho konania o uložení psychiatrického ochranného liečenia, ako je konanie vo veci samej, vyžaduje na účely liečby a bezpečnosti osôb, ktoré v stave nepríčetnosti spáchali činy nebezpečné pre spoločnosť, aby prokuratúra predložila dôkaz, že osoba, ktorej ochranné liečenie sa navrhuje, je páchateľom činov, ktoré predstavujú takéto nebezpečenstvo.

O trovách

76 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (tretia komora) rozhodol takto:

1. **Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2012/13/EÚ z 22. mája 2012 o práve na informácie v trestnom konaní a smernica Európskeho parlamentu a Rady 2013/48/EÚ z 22. októbra 2013 o práve na prístup k obhajcovi v trestnom konaní a v konaní o európskom zatykači a o práve na informovanie tretej osoby po pozbavení osobnej slobody a na komunikáciu s tretími osobami a s konzulárnymi úradmi po pozbavení osobnej slobody sa majú vykladať v tom zmysle, že sa uplatňujú na súdne konanie, akým je konanie stanovené vo vnútroštátnej právnej úprave, o akú ide vo veci samej, ktoré na účely liečby a bezpečnosti umožňuje psychiatrické ochranné liečenie osôb, ktoré v stave nepríčetnosti spáchali činy nebezpečné pre spoločnosť. Smernica 2012/13 sa má vykladať v tom zmysle, že osoby podozrivé zo spáchania trestného činu musia byť informované o svojich právach čo najrýchlejšie od okamihu, keď podozrenia, ktoré voči nim existujú – v inom ako naliehavom prípade – odôvodňujú, aby príslušné orgány obmedzili ich osobnú slobodu prostredníctvom donucovacích opatrení, a to najneskôr pred ich prvým úradným výsluchom políciou.**

2. **Článok 47 Charty základných práv Európskej únie, ako aj článok 8 ods. 2 smernice 2012/13 a článok 12 smernice 2013/48 sa majú vykladať v tom zmysle, že bránia vnútroštátnej právnej úprave, o akú ide vo veci samej, ktorá stanovuje súdne konanie, ktoré na účely liečby a bezpečnosti umožňuje psychiatrické ochranné liečenie osôb, ktoré v stave nepríčetnosti spáchali činy nebezpečné pre spoločnosť, pokiaľ táto právna úprava neumožňuje príslušnému súdu overiť, či boli dodržané procesné práva stanovené v týchto smerniciach v konaniach, ktoré predchádzali konaniu prebiehajúcemu na tomto súde a ktoré takémuto súdnemu skúmaniu nepodliehali.**

3. **Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/343 z 9. marca 2016 o posilnení určitých aspektov prezumpcie neviny a práva byť prítomný na konaní pred súdom v trestnom konaní a článok 51 ods. 1 Charty základných práv sa majú vykladať v tom zmysle, že ani táto smernica, ani toto ustanovenie Charty základných práv sa neuplatňujú na súdne konanie týkajúce sa psychiatrického ochranného liečenia na účely liečby, ako je v prejednávanej veci konanie upravené v § 155 a nasl. Zakon za zdraveto (zákon o ochrane zdravia), z dôvodu, že existuje riziko, že dotknutá osoba vzhľadom na svoj zdravotný stav ohrozuje svoje zdravie alebo zdravie tretích osôb.**

4. **Zásada prezumpcie neviny uvedená v článku 3 smernice 2016/343 sa má vykladať v tom zmysle, že v rámci súdneho konania o uložení psychiatrického ochranného liečenia, ako je konanie vo veci samej, vyžaduje na účely liečby a bezpečnosti osôb, ktoré v stave**

nepríčetnosti spáchali činy nebezpečné pre spoločnosť, aby prokuratúra predložila dôkaz, že osoba, ktorej ochranné liečenie sa navrhuje, je páchateľom činov, ktoré predstavujú takéto nebezpečenstvo.

Podpisy